

**Tanegység elnevezése, kódszáma:**

Történelemtanítás elmélete, BMNTÖ 12000M,  
Szeminárium

**Oktató neve:**

Dr. Kaposi József István

**Az óra megtartásának helye, ideje:**

BMNTÖ 12000M/a  
Hétfő 10:00-11:30  
BTK Ans 012/A

BMNTÖ 12000M/b  
Hétfő 12:30-14:00  
BTK Ans 012/B

**A szeminárium célja:**

A szeminárium célja, hogy a hallgatók feldolgozzák a történelemelméletet meghatározó szempontokat, szándékokat, jellemzőket. Megértsék azt a paradoxont, hogy múlt csak egy van, de történelem több, hiszen minden kor a maga kérdéseivel, problémáival tekint a múltra. Megismerkedjenek a különböző történelmi források, feldolgozások, dokumentumok stb. elemzési módszereivel és kialakuljon bennük a forráskritikai képesség. Fel tudják használni a történelem segéd- és rokontudományainak eredményeit a történelmi megismerésben. Képesek legyenek elméletben értelmezni a történelem tanításának és tanulásának általános módszereit és ezek jellemzőit, valamint ismerjék ezek gyakorlati alkalmazásának főbb elemeit. Felkészüljenek az elmúlt évtized jogszabályi szövegeinek (tantervek, vizsgakövetelmények) értelmezésére, és ezek gyakorlati alkalmazására. Ismerjék meg az ember- és társadalomismeret tantervi értelmezését, valamint tájékozottak legyenek e területek feldolgozásának sajátosságaival, módszereivel. Elsajátítsák és alkalmazzák a referátumtartás új kommunikációs eszközeit, pl.: Internetes anyagok felhasználása, honlapok, Power Point vetítések

**Módszerek:**

Referátumok tartása, iskolai interjúk készítése történelem tanárokkal; óralátogatások eltérő korcsoportok történelemóráin;

**Tematika:**

1. február 10. Programismertetés, feladatok vállalása  
Általános és középiskolai tapasztalatok megbeszélése
2. február 17. Feldolgozandó téma és anyag: Történetírás kérdései  
Romsics Ignác: A történetíró dilemmája: megismerjük vagy csináljuk-e a történelmet?  
<http://mindentudas.hu/elodasok-cikkek/item/59-a-t%C3%B6rt%C3%A9net%C3%ADr%C3%B3-dilemma%C3%A1ja-megismerj%C3%BCk-vagy-csin%C3%A1ljuk-e-a-t%C3%B6rt%C3%A9nelmet?.html>

3. február 24. Feldolgozandó anyag: Tudásfelfogások  
Csapó Benő: A tudáskonceptió változása: nemzetközi tendenciák és a hazai helyzet, Új Pedagógiai Szemle, 2002/02.  
<http://epa.oszk.hu/00000/00035/00057/2002-02-ko-Csapo-Tudaskoncepcio.html>  
Csapó Benő: A tanulás dimenziói és a tudás szerveződése  
[http://www.edu.u-szeged.hu/~csapo/publ/Csapo\\_B\\_08\\_02.pdf](http://www.edu.u-szeged.hu/~csapo/publ/Csapo_B_08_02.pdf)
4. március 3. Feldolgozandó anyag: A történelemtanítás kérdései  
F. Dárdai Ágnes (2006): Történelmi megismerés – történelmi gondolkodás. A történelemtanári továbbképzés kiskönyvtára, XLI., Bp. <http://digitalia.lib.pte.hu/?p=1296>
5. március 10. Feldolgozandó anyag: Tanulás, tanítás  
Kinyó László: A narratív készség fejlődése és szerepe a történelemtanításban. Magyar Pedagógia, 105. évf. 2. szám 109-126 (2005.)  
[http://www.magyarpedagogia.hu/document/Kinyo\\_MP1052.pdf](http://www.magyarpedagogia.hu/document/Kinyo_MP1052.pdf)  
Kinyó László és Molnár Edit Katalin (2012) *Történelem és társadalomismeret, állampolgári kompetenciák*. In: Mérlegen a magyar iskola. (Szerkesztette: Csapó Benő). Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, pp. 289-326. ISBN 978-963-19-7233-7 –  
[http://publicatio.bibl.u-szeged.hu/1412/1/Merlegen\\_KL\\_MEK.pdf](http://publicatio.bibl.u-szeged.hu/1412/1/Merlegen_KL_MEK.pdf)
6. március 17. Feldolgozandó anyag: Történelmi gondolkodás  
Kaposi József: Történelmi gondolkodás fejlesztése. In: Bencéné Fekete Andrea (szerk.): *Lehetőségek és alternatívák a Kárpát-medencében: Módszertani tanulmányok*. Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kara, 2011., 357-366. p.  
Kojanitz László: A történelmi gondolkodás fejlesztése  
[http://epa.oszk.hu/00000/00011/00173/pdf/EPA00011\\_iskolakultura\\_2013\\_2\\_028-047.pdf](http://epa.oszk.hu/00000/00011/00173/pdf/EPA00011_iskolakultura_2013_2_028-047.pdf)
7. március 24. Feldolgozandó anyag: Tantervek, tantervtípusok  
Strandling 2001 Strandling, Robert (2001) Teaching 20th-century European history. Council of Europe Publishing. -  
[http://books.google.com/books?id=9PbhL1J2QJwC&pg=PA14&lpg=PA14&dq=Strandling+2001+Strandling,+Robert+\(2001\)+Teaching+20th-century+European+history.+Council+of+Europe+Publishing.&source=bl&ots=YrAfi0FLQs&sig=Bz8-7NCivvcSrc1hqod\\_Pu3LR4A&hl=hu&ei=ZHGmSuGCBIPymQO73NGVAw&sa=X&oi=book\\_result&ct=result&resnum=3#v=onepage&q=&f=false](http://books.google.com/books?id=9PbhL1J2QJwC&pg=PA14&lpg=PA14&dq=Strandling+2001+Strandling,+Robert+(2001)+Teaching+20th-century+European+history.+Council+of+Europe+Publishing.&source=bl&ots=YrAfi0FLQs&sig=Bz8-7NCivvcSrc1hqod_Pu3LR4A&hl=hu&ei=ZHGmSuGCBIPymQO73NGVAw&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=3#v=onepage&q=&f=false)
8. március 31. Feldolgozandó anyag: Tartalmi szabályozás  
Nemzeti Alaptanterv 2012 – <http://www.ofi.hu/nat/mk-nat-2012>  
Kerettantervek 2012 – <http://kerettanterv.ofi.hu/>  
Kaposi József: A tartalmi szabályozás hazai változásai (2011-2013)  
[http://www.kaposijozsef.hu/wp-content/uploads/2011/09/A-tartalmi-szabalyozas-valtozasai\\_upsz.pdf](http://www.kaposijozsef.hu/wp-content/uploads/2011/09/A-tartalmi-szabalyozas-valtozasai_upsz.pdf)
9. április 7. Feldolgozandó anyag: A történelemérettségi  
Az új történelemérettségi általános és részletes követelményei (100/97. Korm. Rendelet.; 40/2002. OM rendelet)  
[http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy\\_doc.cgi?docid=99700100.KOR](http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99700100.KOR)  
[http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy\\_doc.cgi?docid=A0200040.OM](http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0200040.OM)

Kaposi József: Változás az állandóságban – Az új történelemérettségi. Új érettségi Magyarországon, OKI, 2006. (73-104.o.) – <http://www.ofi.hu/tudastar/erettsegi/uj-erettsegi/valtozas-allandosagban>

10. április 28. Feldolgozandó anyag: Az új érettségi tapasztalatai  
F. Dárdai Ágnes – Kaposi József: A kezdet vége, avagy a történelemérettségi vizsga fejlesztésének további lépései Tanulmányok az érettségiről (szerk. Bánkuti Zsuzs, Lukács Judit) 169-186.  
Kaposi József: Széljegyzetek a történelemtanítás gyakorlatának alakulásáról. *Új Pedagógiai Szemle*, 2010. 3-4. 69-92. p  
[http://www.epa.hu/00000/00035/00140/pdf/EPA00035\\_upsz\\_2010\\_3-4\\_069-092.pdf](http://www.epa.hu/00000/00035/00140/pdf/EPA00035_upsz_2010_3-4_069-092.pdf)
11. május 5. **Az írásbeli munkák leadási határideje!**  
Tankönyvelméleti kérdések  
Kojanitz László: Angol történelemtankönyvek bemutatása, I.-III. (Mentor 2005./10-11. 2006./1.) -  
<http://www.mentormagazin.hu/index.php?rovat=cikkek&mu=224&szerzo=77&PHPSESSID=b597a206506995a89ed702f369ad6377>  
Kovács Ákos András: A közös történelem és az európai identitás reprezentációjának lehetőségei egy francia–német történelemtankönyvben. *Új Pedagógiai Szemle*, 2007/05.  
<http://www.ofi.hu/tudastar/uj-pedagogiai-szemle/kozos-tortenelem>
12. május 12.  
F. Dárdai Ágnes – Kaposi József: A problémaorientált történelemtanítás és a fejlesztő feladatok Tanulmányok az érettségiről (szerk. Bánkuti Zsuzsa, Lukács Judit) 353-370.  
<http://www.ofi.hu/kiadvanyaink-konyvesbolt-konyvesbolt/ofi-kotetek/tanulmanyok-erettsegirol-090511?objectParentFolderId=3046>  
Kojanitz László: A kérdésorientált (inquiry based) történelemtanítás összekapcsolása az IKT adta lehetőségekkel (65. oldal)  
<http://epa.oszk.hu/00000/00011/00150/pdf/2010-09.pdf>

### **Követelmény:**

1. Közreműködés a megadott szakirodalom feldolgozásában
2. Referátum tartása szóban illetve írásban (kb. 2-3 alkalom)
3. Feladatkészítés (vizsgafeladat és fejlesztő feladat)

Ismerjék meg és dolgozzák fel a történelemoktatás alapvető dokumentumait; oktatási segédanyagait; érzékeljék az iskolai oktatásban a megismerési és készségfejlesztési folyamatot; tudják alkalmazni a módszerek egy-egy elemét a referátum alkalmával.

### **Szakirodalom:**

#### Alapdokumentumok:

A Nemzeti Alaptanterv 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet  
<http://www.ofi.hu/nat/mk-nat-2012>

A kerettantervek

2012 <http://kerettanterv.ofi.hu/>

Az érettségi vizsga általános és részletes követelményei (2005)

100/97. Korm. rendelet

40/2002 OM rendelet

[http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy\\_doc.cgi?docid=99700100.KOR](http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99700100.KOR)

[http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy\\_doc.cgi?docid=A0200040.OM](http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0200040.OM)

#### Kötelező irodalom:

Az előadásokon elhangzottak vázlata (PPKE Ped. Intézet honlap)

Katona András – Sallai József: A történelem tanítása (Tantárgy-pedagógia összefoglaló), Nemzeti Tankönyvkiadó, 2002.

Romsics Ignác: A történetíró dilemmája: megismerjük vagy csináljuk-e a történelmet?  
<http://www.mindentudas.hu/romsics/20040729romsics.html?pIdx=20>

F. Dárdai Ágnes: Történelmi megismerés – történelmi gondolkodás. I.-II. kötet. A történelemtanári továbbképzés kiskönyvtára XLI., Budapest, 2006.

Kaposi József: Változás az állandóságban – az új történelemérettségi. Új érettségi Magyarországon, Honnan, hová, hogyan? Egy folyamat állomásai, OKI, 2006.

F. Dárdai Ágnes – Kaposi József: Merre tovább történelemérettségi? Javaslatok az új történelemérettség továbbfejlesztésére, Új Pedagógiai Szemle, 2006. október

Sávoly Mária: A történelemoktatás erkölcs nevelő szerepéről, Mester és tanítvány 2004. 1. szám.

Szabolcs Ottó: A történelemtanítás tegnap és ma. IN: Történelemmethodikai műhelytanulmányok. Szerk. V. Molnár László Bp. Tárogató kiadó, 1996. 13-28. o.

Knausz Imre: Évszámokon innen és túl... Megújuló történelemtanítás. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2001.

Kojanitz László: A történelmi gondolkodás fejlesztése

[http://epa.oszk.hu/00000/00011/00173/pdf/EPA00011\\_iskolakultura\\_2013\\_2\\_028-047.pdf](http://epa.oszk.hu/00000/00011/00173/pdf/EPA00011_iskolakultura_2013_2_028-047.pdf)

#### Feldolgozandó irodalom:

Történelemelmélet I-II. szerk.: Gyurgyák János - Kisantal Tamás Osiris Kiadó és Szolgáltató Kft. 2006.

Az iskolai műveltség szerk.: Csapó Benő Osiris Kiadó, Budapest. 2002.

Báthory Zoltán: Tanulók, iskolák, különbségek, Okker Oktatási Kiadó, Budapest, 2000.

Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe, szerk. Falus Iván, Műszaki Tankönyvkiadó, Budapest, 2000.

Kojanitz László: A tankönyvek minőségének megítélése (Iskolakultúra 2007/6.-7.)

F. Dárdai Ágnes – Kaposi József: A történelem érettségi vizsgafejlesztésének áttekintése (1995-2003). Mester és Tanítvány, 2005. november.

Sávoly Mária: A történelmi idő- és térbeli egység néhány aktuális vonatkozása a történelemoktatásban. IN: Történelemmethodikai műhelytanulmányok. Szerk: V. Molnár László Bp. Tárogató kiadó, 1996.

Katona – Ládi – Széplaki – Szombatiné szerk.: A tanári mesterség gyakorlata (Tanárképzés és tudomány) (Tankönyvkiadó, ELTE Tanítóképző Kar, 2003)